

**VÄKIVALTA, VALTASUHTEET JA MIEHEN
REPRESENTAATIO HANYA YANAGIHARAN
ROMAANISSA *A LITTLE LIFE***

Daniela Helanne

Kandidaatintutkielma

Kirjallisuus

Musiikin, taiteen ja kulttuurin
tutkimuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Daniela Helanne	
Työn nimi Väkivalta, valtasuhteet ja miehen representaatio Hanya Yanagiharán romaanissa <i>A Little Life</i>	
Oppiaine Kirjallisuus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2023	Sivumäärä 25
Tiivistelmä <p>Tutkielmassa tarkastellaan Hanya Yanagiharán <i>A Little Life</i> -teoksessa (2015) ilmeneviä väkivallan kuvauksia, niihin sisältyviä valtasuhteita ja niiden tapaa representoida miestä, niin väkivallan tekijänä kuin uhrina. Pyrin tarkastelemaan päähenkilön kokemaa seksuaalista, fyysistä ja psyykkistä väkivaltaa ja niiden kuvauksia miespuolisen tekijän ja uhrin näkökulmasta, analysoiden muun muassa perimmäisiä motiiveja tekojen takana ja vertaillen niitä toisiinsa.</p> <p>Tutkimusmetodina toimii sisällönanalyysi temaattisella luennalla. Teoreettisena viitekehystenä toimii yhdistelmä miestutkimuksen ja väkivaltatutkimuksen kirjallisuutta. Keskeisinä käsitteinä toimii väkivalta, sukupuoli, valta, maskuliinisuus ja representaatio. Muodostan ensin kuvan siitä, miten miestutkimus määrittää maskuliinisuutta ja miten väkivaltaisuus siihen kytkeytyy. Tukeudun väkivaltatutkimuksen teoriaan erityisesti kohdeteoksessa esiintyvien väkivallanmuotojen hahmottamiseen. Pyrin sitten selvittämään, miten tässä fiktiivisessä teoksessa kuvataan miestä ja maskuliinisuutta väkiväkivaltaan liittyen.</p> <p>Maskuliinisen miehen ideaaliin sisältyvä kuva miehestä, joka on valmis väkivaltaan ja pyrkii aina pysymään vallassa, toteutuu teoksen väkivallantekijöissä. Tutkimuksen päätteeksi voidaan todeta, että <i>A Little Life</i> tuo valoon maskuliinisuuden huonoimman puolen, eli väkivaltaisuuden. Väkivallan taustalla toimii aina valta, joka motivoi jokaista väkivallan tekijää tavalla tai toisella. Tutkimukseni antaa erityisesti kuvan väkivaltaisesta miehestä ja väkivallan musertaneesta miehestä, paljastaen, mikä maskuliinisen miehyyden merkitys voi olla äärimmäisissä väkivaltatilanteissa. Maskuliinisuuden ihannointi voi johtaa jatkuvaan tarpeeseen pyrkiä valta-asemaan, jonka saavuttaa helposti turvautumalla vallan veljeen, eli väkivaltaan. Toisaalta taas teos paljastaa rankan totuuden väkivallan tuhoisista seurauksista – se voi rikkoa ihmisen kehon, mielen ja sielun.</p>	
Asiasanat Väkivaltatutkimus, miestutkimus, kirjallisuudentutkimus, Hanya Yanagihara, <i>A Little Life</i> , maskuliinisuus, väkivalta, väkivaltaiset miehet, väkivallan kuvaukset	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

Sisällys

1	JOHDANTO.....	4
2	TEOREETTINEN LÄHESTYMISTAPA	7
	2.1 Miestutkimus ja maskuliinisuuden väkivaltaisuus.....	7
	2.2 Väkiältä käsitteenä ja ilmiönä	10
3	VÄKIVALTAISET MIEHET	12
	3.1 Luostari ja poikakoti	12
	3.2 Veli Luke, ihmiskauppa ja prostituutio.....	13
	3.3 Tohtori Traylor ja kidnappaus.....	16
	3.4 Caleb ja lähisuhdeväkivalta	17
	3.5 Erot ja yhtäläisyydet.....	19
4	PÄÄTÄNTÖ.....	21
	LÄHTEET.....	23

1 JOHDANTO

Tässä tutkimuksessa tarkastelen Hanya Yanagiharán vuonna 2015 Yhdysvalloissa ilmestynyttä romaania *A Little Life* ja siinä esiintyvää väkivaltaa, valtasuhteita ja niiden luomaa mieskuvaa. *A Little Life* seuraa neljän nuoren miehen ystävyyttä läpi elämän, noin 1960-luvulta 2010-luvulle. Tarina sijoittuu Yhdysvaltoihin, pääasiassa New York Cityyn, mutta poiketen myös Pennsylvaniassa, Montanassa ja Etelä-Dakotassa. Päähenkilö Jude St. Francis on kovia kokenut juristi, jonka elämää varjostaa rankka lapsuus ja niin henkiset kuin fyysisestkin traumat. Jude viiltelee itseään unohtaakseen lapsena, nuorena ja aikuisena kohtaamansa fyysisen, seksuaalisen ja henkisen väkivallan. Teoksen keskeisenä teemana toimii väkivalta ja sen aiheuttamat traumat, joihin liittyvät kuvaukset läpäisevät koko tarinan. Romaani on saanut erityisen paljon huomiota väkivaltaisen sisältönsä ja yksityiskohtaisten väkivallan kuvausten ansiosta, jotka ovat antaneet kirjalle maineen rankkana lukukokemuksena (ks. Delaney 2016, Michaud 2015, Supinen 2022). Väkivaltatutkimuksesta kiinnostuneena teos ja sen väkivaltaisuus kiehtoivat minua erityisesti tutkimusmielessä. *A Little Life* nostaa esille väkivallan eri muodot ja niiden peruuttamattoman vaikutuksen ihmiseen. Juden itsemurha tarinan lopussa välittää sanomaa siitä, ettei onnellista loppua aina tule – varsinkaan jos ihminen on niin runneltu kuin Jude.

A Little Life kosketti itseäni suuresti, sen traagisen sisällön sekä osittain herkkien ja vaikeiden aiheiden takia. Väkivaltatutkimuksesta ja kirjallisuudesta kiinnostuneena teos tuntui itselleni sopivalta kohdeteokselta kandidaatintutkielmaani varten, jossa molempia tutkimuksia pystyy yhdistämään sopivissa määrin. Halusin tutkia teoksen väkivaltaa, mutta aiheen tarkempi rajaus tuntui ajankohtaiselta tutkimuksen laajuuden huomioon ottaen. Teos on nimittäin yli 700 sivua pitkä, jonka aikana väkivaltaa esiintyy paljon ja monissa eri muodoissa: romaanissa esiintyy seksuaalista, fyysistä, psyykkistä, itseen kohdistuvaa, lapsiin kohdistuvaa sekä vapauden riistoon liittyvää väkivaltaa. Huomion arvoista on kuitenkin se, että teoksessa esiintyy vain miesten välistä väkivaltaa, tekijänä on aina mies ja uhrina aina miespuolinen päähenkilö, Jude. Tämän yhtenäisyyden huomioon ottaen päädyin tutkimaan väkivaltaa nimenomaan miesten representoinnin ja mieskuvan näkökulmasta, sillä sukupuolta ja sen merkitystä ei tässä tapauksessa voi olla huomioimatta.

Teosta ei ole aiemmin tutkittu ainakaan tunnetusti väkivallan näkökulmasta. Näkökulmana on toiminut trauma, kuten Sara Koirasen Pro gradu -tutkielmassa ”Traumaattinen minä uusliberalistisessa narratiivissa Hanya Yanagiharán romaanissa *A Little Life*” (2020) ja Jonas Kellermannin artikkelissa ”Witnessing Trauma in Hanya Yanagihara’s *A Little Life*” (2020). Teosta on tarkasteltu myös kirjallisuustieteen eri näkökulmista, esimerkiksi lajihybridinä Cansu Özmenin artikkelissa ”Generic hybridity in Hanya Yanagihara’s *A Little Life*” (2022) ja kertojaratkaisujen näkökulmasta artikkelissa ”Transitioning the Edges of Multiple Text Worlds: A Cognitive Processing Path from Textuality to Texture in Hanya Yanagihara’s *A Little Life*” (2020).

Väkivalta on aina ajankohtainen aihe, mutta erityisesti silloin, kuin uhrina on mies. Väkivaltatutkimusta on tehty paljon ja monesta eri näkökulmasta, mutta verrattaen vähän keskittyen miesten kohtaamaan väkivaltaan; esimerkiksi sukupuolittunut väkivaltatutkimus tarkastelee enimmäkseen väkivaltaa, jossa nainen on uhri ja mies tekijä (Jokinen 2000, 24). Miesten kohtaama seksuaalinen väkivalta on vaiettu aihe, johon kohdistuu paljon harhaluuloja, eikä siitä ole tehty läheskään yhtä paljon tutkimusta kuin naisten kohtaamasta seksuaalisesta väkivallasta (Davies, Gilston, Rogers 2012).

Väkivallan tekeminen usein maskulinisoidaan, eli mies nähdään väkivaltaisena sukupuolena, kun taas uhrius puolestaan usein nähdään feminiinisenä ja nainen tyypillisesti uhrina (Karkulehto & Rossi 2017, 10). Näiden seikkojen takia koen miesten välisen ja miehiin kohdistuvan väkivallan olevan erityisen kiinnostava ja tärkeä aihe tutkia ja nostaa esille, myös kirjallisuuden- ja kulttuurintutkimuksen saralla. Teoksessa esiintyy miehiä väkivallan tekijänä ja uhrina, mikä on poikkeuksellista ja siten ajankohtaista tutkia. Tämän myötä myös väkivallankuvausten muodostama kuva miehestä ja miten se miestä representoi tulee keskeiseksi kysymykseksi, mitä ei mielestäni myöskään voi jättää käsittelemättä. Pyrin selvittämään, miten tässä fiktiivisessä teoksessa kuvataan miestä ja maskuliinisuutta erityisesti väkivallan näkökulmasta.

Tutkimuskysymyksinäni toimii:

- I. Millaisia väkivallan kuvauksia kirjassa esiintyy ja millaisia merkityksiä ne luovat?
- II. Millaisia valtasuhteita väkivaltatilanteissa esiintyy?
- III. Miten teoksen väkivallan kuvaukset representoivat miestä, niin uhrina kuin tekijänä?

Tutkimusmetodina toimii sisällönanalyysi kriittisellä temaattisella luennalla. Keskeisinä käsitteinä toimii väkivalta, sukupuoli, valta, maskuliinisuus ja representaatio. Tukeudun laajasti väkivaltatutkimuksen sekä miestutkimuksen teoriaan ja kirjallisuuteen, niin ulkomaalaiseen kuin kotimaiseen. Koska romaani on julkaistu Yhdysvalloissa, joissa väkivallan ja sukupuoliroolien representaatiot ovat huomattavan samankaltaisia kulttuurissa kuin Suomessa, erityisesti kuluttamamme median ja populaarikulttuurin risteämisen takia, on myös kotimainen tutkimus tässä kontekstissa pätevää. Miesideaali on pääsääntöisesti sama kaikkialla länsimaissa (Jokinen 2000, 217). Huomioon on kuitenkin otettava, että tarkastelen yhdysvaltalaista teosta suomalaisen tutkijan näkökulmasta.

Tässä tutkielmassa käsittelen ensin miestutkimusta, jota tarkastelen erityisesti maskuliinisuuden ja väkivaltaisuuden näkökulmasta. Tämän jälkeen syvennyn väkivaltatutkimukseen, jossa tarkastelen väkivaltaa käsitteenä ja ilmiönä, keskittyen niihin väkivallanmuotoihin, mitä kohdeteoksessa esiintyy. Laadin siten teoreettisen viitekehyyksen ja pohjan, johon nojaan seuraavassa käsittelyluvussa, missä analysoin väkivallankuvauksia ja väkivallan tekijöitä kriittisesti ja vertaillen. Olen jakanut väkivaltatilanteet poikkeavuuksien perusteella, käsitellen erikseen väkivaltaa, joka tapahtuu luotetun aikuisen toimesta, ihmiskauppaan ja prostituutioon sisältyvää väkivaltaa, kidnappauksen aikana tapahtunutta väkivaltaa sekä viimeisenä lähisuhdeväkivaltaa. Lopuksi päätännössä kertaan analyysiä ja käyn läpi keskeiset havainnot.

2 TEOREETTINEN LÄHESTYMISTAPA

2.1 Miestutkimus ja maskuliinisuuden väkivaltaisuus

Miestutkimus syntyi 1970-luvulla, kun joukko amerikkalaisia miehiä päätti tutkia maskuliinisuutta uusista näkökulmista. Sitä voidaan pitää vastaliikkeenä feministiselle aallolle, joka sai suuren suosion 1960-luvun lopussa. Miestutkimus nähdään suurimmaksi osaksi antiseksistisenä ja siten tavoitteiltaan samankaltaisena kuin feministinen liike. Suurina niminä toimii muun muassa Tim Carrigan, Bob Connel ja John Lee, jotka artikkeleissaan esittivät muun muassa hegemonisen maskuliinisuuden käsitteen. Hegemonian käsitteellä he halusivat tuoda vahvemmin esille sitä, miten tietty maskuliinisuuden representaatio alistaa muita maskuliinisuuksia ja feminiinisyyksiä. Se ei ole kuvaus valtaa käyttävistä miehistä, vaan pikemminkin kulttuurinen konstruktio, joka pitää yllä heidän valtaansa. (Sipilä 1994, 19–21.)

Suomessa miehiä käsittelevää tutkimusta on tehty 1990-luvusta saakka, jonka jälkeen sen suosio on vain lisääntynyt muiden sukupuolta tutkivien alojen saadessa lisää nostetta (Aho, Nieminen & Salo 2021). Alkuaikoina tärkeää tutkimusta teki muun muassa Jorma Sipilä ja Arto Tiihonen teoksen *Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan* (1994) parissa (Nieminen 2013, 12), johon tässä tutkielmassa itsekkin viitataan. Suomessa on tehty enimmäkseen kriittistä miestutkimusta, jonka toi esille suomalaiseen tutkimukseen Jorma Hänninen vuonna 1992, viitaten suomennokseen Jeff Hearnin termistä ”critical studies on men and masculinities” (Nieminen 2013, 8). Monia erilaisia opuksia miestutkimuksesta on tehnyt myös Arto Jokinen, jonka teokseen *Panssaroitu maskuliinisuus – Mies, väkivalta ja kulttuuri* (2000) nojautun laajasti tutkimuksessani, sillä se tuo erityisesti esille väkivallan yhteyden maskuliinisuuteen.

Representaatio käsitteenä voidaan määritellä esitykseksi tai jonkin edustamiseksi. Jonkin tietyn asian esille tuomisessa sitä ei vain kerrota totuudenmukaisesti, vaan annettu tieto luo aina uusia merkityksiä ja totuuksia. Näin ollen edustuksellinen representaatio voi muuttaa tai edistää stereotyyppioita. Keskeistä on kysyä, miten tietty asia esitetään ja millaisia merkityksiä

se siten luo. (Karkulehto 2011, 37–39.) Arto Jokinen (2000) toteaa teoksessaan *Panssaroitu maskuliinisuus – Mies, väkivalta ja kulttuuri*: ”Representaatiot kertovat, mitä me ajattelemme, mutta ne vaikuttavat myös siihen, miten me ajattelemme” (Jokinen 2000, 124). Tässä tutkimuksessa aion tarkastella erityisesti sitä, miten väkivallankuvauksissa esiintyvät miehet representoivat miestä, verrattuna siihen, miten yleisesti mies koetaan maskuliinisena olentona. Otan tekijöiden lisäksi huomioon tilanteen uhrin. Vaikka representaatiot eivät heijasta todellisuutta, on niissä aina vahva yhteys todellisuuteen: fiktiivinen mies representoi todellista miestä (Jokinen 2000, 120–121).

Sukupuoli voidaan ymmärtää kulttuurisena konstruktiona, joka on sekä yksilöllinen ruumiillinen kokemus että yhteiskunnallinen ilmiö. Elämämme aika ja ympäristö vaikuttavat vahvasti siihen, miten näemme ja koemme sukupuolen; henkilökohtainen ruumis ja psyyke kohtaa ruumista ympäröivän kulttuurin, luoden yhdessä käsityksen siitä, mitä sukupuoli on. (Karkulehto & Rossi 2017, 11.) Sukupuolikäsitys jakaa sekä naisille että miehille tietynlaiset piirteet, tietynlaisen luonteen ja tietynlaisen tavan toimia. Tähän liittyy sosiaalisesti muodostuneet raamit, jossa tietyt asiat ovat feminiinisiä ja toiset maskuliinisia, ja siten kuuluvat oletuksen mukaisesti vain toisen sukupuolen toimintatapoihin. (L.L. O’Toole, J.R. Schiffman & M.L. Kiter Edwards 2007, xii.) Arto Jokinen (2000) tuo esille sen, ettei miehen ja naisen välillä ole loppujen lopuksi suurta psykologista eroa, vaan ero kasvaa kulttuurin, ei niinkään biologian, kautta. Sukupuoli voidaan määritellä biologian perusteella, mutta se näkyy myös puheessa, ajatuksissa, eleissä ja tavassa olla; siksi toisen sukupuolen voi päätellä tai olettaa vain kävelyn, pukeutumisen tai tyylin takia. (Jokinen 2000, 205.) En aio tarkastella *A Little Life* -teoksesta sukupuolen merkitystä, vaan pikemminkin sitä, miten miehen sukupuolta representoidaan. Yhteiskunnassamme on vahva käsitys ja kuva siitä, minkälainen on mies. Tässä tutkimuksessa keskityn nimenomaan oletetun sukupuolen vallitseviin käsityksiin, en varsinaisesti ota kantaa sukupuoleen tai sen muodostumiseen. Keskityn vain siihen, miten miehistä sukupuolta esitetään ja miten siihen liittyvät oletukset, esimerkiksi maskuliinisuus, toteutuvat.

Mieheen ja miehisyyteen yhdistetään liki poikkeuksetta käsite maskuliinisuus. Maskuliinisuus perustuu jakoon, jossa se edustaa miehisyyttä, kun taas feminiinisyys naiseutta. Maskuliinisuus viittaa usein ruumiillisuuteen, kovuuteen ja urheuteen. Miehen tulee olla fyysisesti voimakas, yhteiskunnallisesti menestyvä, vakaa ja järkkymätön, kyvykäs puolustamaan itseään ja muita sekä usein myös heteroseksuaalinen, kiitettävä rakastaja. Tämä perustuu vahvasti yhteiskuntamme sosiaalisiin rooleihin. Maskuliinisuus, erityisesti hegemoninen maskuliinisuus, on kulttuurinen ihannekuva, ei todellisuus siitä mitä mies on tai mitä miehen pitäisi olla. Se pitää vahvasti yllä miehistä valtaa – ja vallassa suuri osa miehistä haluaakin pysyä. (Sipilä 1994, 19–22.) Michael Kimmel (2007) toteaa miesten väkivaltaisuutta käsittelevässä artikkelissaan, ettei maskuliinisuus ole kokemus vallassaolosta, vaan kokemus siitä, että olet miehenä etuoikeutettu valtaan. Jos ja kun maskuliininen mies ei ole vallassa, vaikka kokee olevansa etuoikeutettu siihen, voi väkivalta olla ainoa keino, jolla mies kokee saavansa ansaitsemansa valta-aseman. (Kimmel 2007, 101–102.) Väkivalta on keskeinen osa miehistä ja maskuliinista kulttuuria. Se ei näy vain väkivaltaisena käytöksenä, vaan pohjautuu asenteisiin ja arvoihin, joita miehille opetetaan. Miesten odotetaan olevan ’kovia’, rooli-odotuksen itsessään rakentavat miestä väkivaltaiseksi. Väkivaltainen kulttuuri pohjautuu

auktoriteettiin, valtaan ja voimaan, jotka tyypillisesti ovat aina olleet miehille tavoiteltuja asioita. (Grönfors 1994, 72.)

Arto Jokinen (2000) käyttää tutkimuksissaan käsitettä ‘miesten väkivalta’, jolla hän viittaa miesten tekemää, miehisiin instituutioihin ja mieskulttuuriin liittyvää väkivaltaa, jonka uhrina voi olla miehet, naiset, lapset, ympäristö tai tekijä itse. Hän kokee miesten väkivallan kytkeytyvän aina maskuliinisuuteen, mutta erottaa sen vahvasti englannin kielen käsitteestä ‘male violence’, joka perustuu miehen biologiaan ja esittää väkivaltaisuuden kytkeytyvän ratkaisevasti biologisiin seikkoihin, kuten testosteroniin, geeneihin, kromosomeihin, aivoihin tai evoluutioon. (Jokinen 2000, 27.)

Jokinen turvautuu Michael Kaufmanin (1987) ja Jeff Hearnin (1999) käsityksiin siitä, miten miesten väkivalta voidaan jakaa osiin, lisäten siihen uuden kategorian. Ensimmäisenä on miesten välinen väkivalta, joka voi johtua sen roolista yhteiskunnassamme; se on kaikista näkyvin väkivallanmuoto, niin mediassa, yhteiskunnassa kuin kulttuurissakin. Siihen voi liittyä myös taloudelliset tai ekonomiset syyt. Keskeistä voi myös olla miesten välinen hierarkia, missä miehet jaetaan hyviin ja huonoihin: ”Miesten sosiaaliset ääripäät – huippu ja pohja – ovat kauempana toisistaan kuin naisten. Valta on miehillä ja valta on miehistä, mikä ei tarkoita, että kaikilla miehillä on valtaa. Ja vallan veli on väkivalta.” (Jokinen 2000, 29–30.)

Keskeistä on jälleen kerran valta, joka motivoi toimimaan väkivaltaisesti. Toinen erityisesti valtaan liittyvä väkivallanmuoto on lapsiin kohdistuva väkivalta. Väkivaltaa voidaan käyttää rankaisukeinona, jolla voidaan ylläpitää kuria ja asettaa rajoja. Viha voi purkautua väkivaltana, kuten kolmannessa kategoriassa, eli miehiin kohdistuvassa väkivallassa. Uhrina on usein vähemmistöön kuuluva mies, jolloin motiivina teolle voi toimia rasismi tai homofobia. Ratkaisevana tekijänä toimii tekijän motiivi, joka erottaa tämän väkivallanmuodon ensimmäisestä kategoriasta, eli miesten välisestä väkivallasta. (Jokinen 2000, 40–42.)

Naisiin kohdistuva väkivalta on kaikista ilmeisin väkivallanmuoto. Se on useimmiten lähisuhdeväkivaltaa, jossa tekijä ja uhri kuuluvat samaan perheeseen. Väkivalta voi olla fyysistä, seksuaalista, psyykkistä tai ekonomista. Motiivina toimii useimmiten mustasukkaisuus, jota seuraa kontrollin tarve. Valta ja sen menettämisen pelko on keskeistä. (Jokinen 2000, 35–37.) Viimeisenä Jokinen haluaisi lisätä jakoon myös miehen itseensä kohdistaman väkivallan, jonka taustalla on useimmiten itseinho tai tunteiden tukehduuttaminen. (Jokinen 2000, 42–44.)

Michael Kaufman (2007, 38) on vahvasti itse sitä mieltä, ettei yksikään mies synny väkivaltaisena tai aggressiivisena: väkivaltaisuus kumpuaa liki aina maskuliinisuuden negatiivisista vaikutuksista. Väkivallan kulttuurisen vaikutuksen myötä väkivaltaisuutta voi ilmaista habituksen, pukeutumisen tai puhutavan avulla, joka on itsessään tapa rakentaa vahvempaa maskuliinisuutta itselleen ulkoisten, ilmeisten seikkojen avulla, jotka on nähnyt itse mediassa (Jokinen 2000, 231–232). Väkivaltaisuuteen ja kuvaan maskuliinisuudesta vaikuttaa ratkaisevasti kasvatus. Miesten kohdalla erityisesti isän rooli on suuri; empaattinen ja lempeä isä antaa hyvän mahdollisuuden rakentaa oikeanlainen maskuliininen identiteetti, verrattuna etäisiin, poissaoleviin tai väkivaltaisiin isähahmoihin. Myös äidin tai muiden läheisten aikuisten väkivaltaisuus, esimerkiksi lapsen rankaisemisessa, vaikuttaa kasvaessa ihmisen käsitykseen väkivallasta ja sen käytöstä. (Grönfors 1994, 70.)

2.2 Väki-valta käsitteenä ja ilmiönä

Väki-vallan määrittelemisen käsitteenä on usein todettu hankalaksi. Sen voi määritellä esimerkiksi tekijän, uhrin tai väki-vallanmuodon perusteella. (Karkulehto & Rossi 2017, 12.) *A Little Life* sisältää laajasti väki-valtaa, eri muodoissa ja erilaisissa tilanteissa. Teoksessa lukiessa keskeistä huomata se, miten laajasti väki-valta uhriin vaikuttaa; fyysinen väki-valta vaikuttaa myös psyykkisesti ja seksuaalinen väki-valta vaikuttaa uhriin myös fyysisesti. Siksi tässä tutkimuksessa aion hyödyntää määritelmää, joka kattaa kaikki väki-vallanmuodot; psyykkisen, fyysisen, seksuaalisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja rakenteellisen. Sanna Karkulehto ja Leena-Maija Rossi (2017, 12) hyödyntävät filosofi John Deweyn (1916) käsitystä siitä, että väki-valta on tuhoisaa ja haaskaavaa vallankäyttöä (Karkulehto & Rossi 2017, 12). Teoksessa *Gender Violence* väki-valta määritellään äärimmäisenä sosiaalisena vallankäyttönä (L.L. O’Toole ym. xii). Tutkimuksessani hyödynnän molemmissa määritelmässä ilmennyttä keskeistä käsitettä -valtaa. Käsitän siksi väki-vallan tutkimuksessani äärimmäisenä ja tuhoisana vallankäyttönä.

Vaikka valta ja väki-valta eivät ole synonyymejä, ei väki-valtaa voi tutkia ilman vallan huomioimista. Kaikki valta vaatii sen, että tarvittaessa pystyy turvautumaan väki-valtaan. (Grönfors 1994, 72.) Väki-valta on lähtökohtaisesti aina vallankäyttöä; useimmiten oman vallan ylläpitämistä, jos kokee sen uhatuksi. Mies käyttää väki-valtaa pysyäkseen vallassa, esimerkiksi naiseen verrattuna. Tämä liittyy yhteiskuntamme rakenteeseen, jossa mies on tottunut olemaan huipulla. (Grönfors 1994, 65.) Miesten harjoittama väki-valta voidaan nähdä oman maskuliinisuuden vahvistamisena. Väki-valta on väylä oman maskuliinisen ja vahvan miehen aseman nostamiseen, siten voi todistaa olevansa kova, järkähtämätön ja kykenevä fyysisesti puolustamaan itseään, kuten maskuliinisen miehen odotetaan olevan. (Kimmel 2007, 100–101.)

Vallan ja väki-vallan yhteen kietoutumisen lisäksi väki-valta on aina sukupuolittunutta, eikä sukupuolen roolia väki-vallassa voi jättää huomiotta. Miehet joutuvat useimmiten väki-vallan uhreiksi julkisilla paikoilla ja ystäviensä toimesta, kun naiset kokevat väki-valtaa eniten kotona kumppanin toimesta (Niemi, Kainulainen & Honkatukia 2017, 11). Miesten kohdalla lähisuhdeväki-valta ei ole läheskään yhtä yleistä. Toisaalta taas miehet kohtaavat huomattavasti enemmän väki-valtaa, jossa tekijä on tuntematon (Niemi, Kainulainen & Honkatukia 2017, 81). Suurin osa kaikesta väki-vallasta yleisesti on miesten välistä (L.L. O’Toole ym. 2007, xii).

A Little Life sisältää, kuten jo aiemmin todettu, paljon erilaista väki-valtaa, mutta erityisesti seksuaalista väki-valtaa esiintyy paljon. Seksuaalisella väki-vallalla viitataan hyvin laajaan rikokseen, joka ulottuu toisen fyysisenkoskemattomuuden loukkaamisesta ja seksuaaliseen tekoon painostamisesta aina raiskaukseen asti (Karkulehto & Rossi 2017, 12). Huomioitava on myös, että tekijänä ja uhrina on mies, mutta usein uhri on alaikäinen. Osa seksuaalisesta väki-vallasta teoksessa liittyy seksityöhön ja ihmiskauppaan ja osa tapahtuu parisuhteessa.

Homomiesten välistä väki-valtaa on tutkittu vähän, eikä tilastoja ole kattavasti. On kuitenkin arvioitu, että joka viides homomies joutuu parisuhdeväki-vallan uhriksi. Syynä on usein ekonominen epätasa-arvo tai parisuhteen eriarvoisuus, kun perheeseen tai parin välille muodostuu tietyt roolit ja hierarkia, jotka aiheuttavat jännitteitä. (Cruz 2000, 67–68.) Michael

Cruzin (2000) tekemän tutkimuksen perusteella homosuhteissa tapahtuva väkivalta liittyy usein valta-asemiin ja kontrollointiin. Usea homomies kertoi uskovansa väkivallan parisuhteissaan johtuneen vallasta. Erityisesti koska suhteessa on kaksi miestä, joiden odotetaan olevan maskuliinisia ja dominoivia, pyrkivät molemmat myös toteuttamaan tätä roolia. Väkivalta on helppo keino saada valta-asema. Osa miehistä spekuloi kuitenkin jännitteiden ja niistä seuraavan väkivallan johtuvan osittain ulkopuolisista tekijöistä, kuten muiden luomasta paineesta onnistua homomiehenä parisuhteessa tai yhteiskunnassa vallitsevasta homofobiasta, jolloin kumppaniin takertuu ja omistamisen halu yltyy. (Cruz 2000, 74–76.)

Raiskaus tarkoittaa sukupuoliyhteyttä, joka on saatu pakottamalla, väkivallan avulla tai uhkailulla (Leskinen 2017, 199). Keskiössä on kaikkien osapuolten suostumus. Suostumus puuttuu, jos tilanteessa on käytetty väkivaltaa tai uhattu, käytetty hyväksi luottamuksellista suhdetta, omaa asemaa tai toisen kykenemättömyyttä ilmaista tahtoaan, mitään selkeää hyväksyntää tapahtumalle ei ole annettu tai jos uhri on alle 18-vuotias (Leskinen 2017, 209–210). Peggy Reeves Sanday nostaa raiskausta käsittelevässä artikkelissaan esille seksuaalista väkivaltaa perusteellisesti tutkineen Susan Brownmillerin (1975) väitteen siitä, kuinka miehet tajutessaan pystyvänsä raiskaamaan tekivät niin. Raiskauksia on tehty vuosituhansia, eikä sen merkitys ole aikojen saatossa vähentynyt. Brownmillerin mielestä se on aina liittynyt miesten valta-aseman vahvistamiseen. (Sanday 2007, 56–57.)

Miehet suorittavat ylivoimaisesti suurimman osan myös lapsiin kohdistuvasta seksuaalisesta väkivallasta. Selkeää motiivia lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ei tiedetä, mutta taustalla voi toimia mielikuva, jossa seksi aikuisen kanssa on normi, eli lapsen kanssa suoritettu akti poikkeaa ja koetaan tavoittelemisen arvoisena. Psykologisesti motiivina voi myös olla poikkeava seksuaalinen halu lapsia kohtaan tai halu tekoon, johon toinen ei ole antanut suostumustaan. (Cossins 2007, 333.) Myös tässä asetelmassa on vahvasti läsnä valta, lapsi on pienempi ja heikompi, eli lapsen dominointi ja kontrollointi on helppoa. Lapsen hyväksikäyttö voi siten tuottaa vallan ja voiman tunteita, joka voi itsessään kiihdyttää miehen maskuliinista puolta ja tarvetta tuntea itsensä voimakkaaksi. (Cossins 2007, 337–338.)

Seksuaalista ja fyysistä väkivaltaa esiintyy myös prostituutiossa. Käsitteellä viitataan seksin myymiseen. Organisoituneella prostituutiolla viitataan laajemmin niihin rakenteisiin, jota prostituutioon liittyy. Se tavoittelee aina rahallista hyötyä. Kaikkea organisoitunutta prostituutiota ei voi kutsua ihmiskaupaksi, mutta melkein kaikki ihmiskauppa liittyy seksin myymiseen. Prostituutiossa heikommassa asemassa olevat ihmiset ovat riskissä joutua esim. seksuaalisen tai ekonomisen hyväksikäytön uhreiksi. (Jyrkinen & Penttinen 2017, 251.)

Ihmiskaupalla viitataan rikokseen, joka tapahtuu aina rahallisen voiton tavoittelemisen takia, joka käyttää hyödyksi seksityötä tai muuta rikollista toimintaa. Organisoijat saavat rahaa ja muuta hyötyä toisen ihmisen riiston ja hyväksikäytön avulla. Siihen sisältyy aina jonkinlainen kiristystapa, esimerkiksi väkivalta tai sen uhka tai rikoksen seurauksilla uhkailu. Ihmiskauppa voi tarkoittaa prostituutioon pakottamista, seksuaalista hyväksikäyttöä, pakkotyötä, orjuutta tai jopa elinten riistoa ja myyntiä. (Jyrkinen & Penttinen 2017, 252.) Heteroseksin palveluiden ostoon verrattuna homoseksuaalisen seksin ostaminen on hyvin vaiettu aihe. Samoin kuin naisia ja tyttöjä, miehiä ja poikia ajaa prostituutioon alueellinen köyhyys ja pelko tulevaisuudesta. (Jyrkinen & Penttinen 2017, 259–262.)

3 VÄKIVALTAISET MIEHET

3.1 Luostari ja poikakoti

Jude joutuu ensimmäisen kerran väkivallan uhriksi lapsena. Jude löydetään hylättynä pieneltä kujalta roskisten vierestä. Munkkiluostari ottaa vastasyntyneen vastaan. Munkit antavat Judelle hänen nimensä, arvioivat syntymäajan ja yrittävät löytää hänelle oikean perheen. Kukaan ei kuitenkaan huoli poikaa, jonka taustoista ei ole tietoa. Niinpä luostarista tulee Juden koti. Munkkien kasvatustapa sisältää väkivaltaisia rangaistuksia. Rangaistukset ovat useimmiten piiskausta tai hakkaamista. Eräänä päivänä Jude jää kiinni erään munkin hopeaisen sytyttimen varastamisesta ja isä Gabriel päättää antaa pojalle todellisen opetuksen siitä, mitä käy, kun varastaa. Hakkaamisen ja huutamisen jälkeen isä kастaa Juden käden oliiviöljyyn ja sytyttää sen samaisella varastetulla sytyttimellä palamaan. Tämän jälkeen isä Gabriel alkaa pitämään joka iltaisia ”tarkastuksia”, jossa poika pakotetaan ilkosilleen ja isä ”tarkastaa” pojan ruumiin ulkoa ja sisältä. Tähän seksuaaliseen hyväksikäyttöön ryhtyvät myös muut munkit, jotka alkavat pitää pojalle samanlaisia tapaamisia. Jude saa tapahtumien myötä raivokohtauksia sekä alkaa myös kastelemaan sänkyään öisin, vahingossa. Mitä enemmän tätä sattuu, sitä useammin hän joutuu munkkien ”tarkastuksiin”. Poika ei tiedä mitä hänelle tapahtuu, eikä edes osaa sanoittaa omia tuntemuksiaan raiskauksiin liittyen: ” [--] both Father Gabriel and Brother Peter were there, and he was trying not to shout, because he had learned that the quieter he was, the sooner it would end, [--] and had felt humiliated, although he didn't know the word for humiliation then.” (Yanagihara 2015, 150.)

Luostarin munkit eivät ole tyypillisiä väkivaltaisia miehiä. Munkit ovat uskovaisia, joka itsessään vaikuttaa mielikuvaan siitä, ettei väkivalta ole sallittua tai hyväksyttyä. Toisaalta taas munkkien motiivit vaikuttavat sumuisilta, sillä he itse pelastivat Juden kadulta ja halusivat auttaa tätä. Tosin he eivät ehkä osanneet odottaa sitä, että lapsi olisi heidän luostarissaan monia vuosia, sillä kukaan ei häntä huolinut omakseen. Ehkä juuri siinä piilee väkivallan juuret; munkkeja turhauttaa se, että lapsi jäi heidän riesakseen ja heidän vastuulleen jäi niin

ruokkiminen, huolehtiminen kuin kasvattaminenkin. Väkivalta alkaa rankaisemisen muodossa, joka on itsessään vallan asettamista lapsen ja aikuisen välille, rajan vetämistä sen välille mikä on sallittua ja mikä ei. Väkivalta yltyy ja kehittyy seksuaaliseksi väkivallaksi. Raiskauksia ei suoriteta vain yksi munkki, vaan useampi, joskus jopa yhdessä. Munkit useimmiten tekevät siveydenvalan, eli sitoutuvat pidättäytymään kaikista seksuaalisesta toiminnasta. Tällöin munkit rikkovat myös valaansa. Seksuaaliset halut ovat varmasti suurena motiivina tekojen taustalla, munkkiluostareissa ei ole muita ulkopuolisia kuin Jude. Erityisen julman teosta tekee kuitenkin se, ettei Judella ole elämässään ketään muuta kuin munkit, jotka kääntyvät häntä vastaan.

Jude sijoitetaan 14-vuotiaana poikakotiin Montanassa, jonne hyväksikäyttö seuraa häntä. Ohjaajat välillä herättävät pojan keskellä yötä ja pakottavat hänet tekemään mitä ikinä ohjaajat haluavat. Kerran, yrittäessään karata, kaikista ilkein ja häjyyn ohjaaja saa Juden kiinni. Jude viedään navettaan, jossa hänet hakataan niin pahasti, että hän menettää muistinsa melkein välittömästi. Hän ei muista montako ohjaajaa häntä hyväksikäytti. Hän ei oikeastaan muista itse väkivallasta kuin väläyksiä, jotka hän kokee joka kerta nähdessään oman arpisen selkänsä, jonka sai sen yön seurauksena. Parannuttuaan väkivalta ladossa toistuu, mutta Jude oppii irtautumaan itsestään pahoinpitelyiden aikana:

As one of the counselors seesawed into him, he left himself and flew above the stalls, to the rafters of the barn, where he paused, looking at the scene below him, [--] at the two people making a strange eight-legged creature, one silent, one noisy and grunting and thrusting and alive. (Yanagihara 2015, 542.)

Jude palaa kehoonsa vasta humalaisen miehen nukahdettua hänen päälleen. Hän varastaa miehen takin ja karkaa kodista lopullisesti. Jo toisessa kodissa, joka Judelle suodaan, on aikuisia, jotka auttamisen sijaan hyväksikäyttävät nuorta poikaa. Osa ohjaajista tietää Juden taustan: orpouden, hyväksikäytön luostarissa ja ihmiskaupan uhriksi joutumisen. Tuen tarjoamisen sijaan ohjaajat hyödyntävät tätä tietoa – ehkä siksi, että maassa makaavaa ihmistä on helpompi potkaista kuin muita, tai kenties siksi, että nuoreksi pojaksi Jude oli jo seksuaalisesti kokenut. Mikä tahansa ajatus saattaa olla, on asetelmassa jälleen kerran keskeistä valta. Jude on alemmassa asemassa, hänen pitää tiettyyn pisteeseen saakka totella ohjaajia. Tilanne on hyvin samankaltainen kuin luostarissa – Juden on pakko totella, eihän hänellä ole muutakaan vaihtoehtoa. Miesten motiivit niin poikienkodissa kuin luostarissakin ovat samankaltaiset, valta ja itsekäs seksuaalinen halu.

3.2 Veli Luke, ihmiskauppa ja prostituutio

Luostarissa Jude luottaa ja pitää eniten Veli Lukesta, sillä Luke ei koskaan kajoa häneen niin kuin muut munkit. Veli Luke näkee ja kuulee mitä muut munkit tekevät Judelle, eikä tee mitään estääkseen pahoinpitelyitä. Jude ei kuitenkaan pienenä lapsena osaa ymmärtää Luken petollisuutta, vaan luottaa sokeasti ainoaan ihmiseen, joka kohtelee häntä kiltisti. Veli Luke antaa Judelle myös toivoa, kauniin unelman muodossa, jossa hän ja Luke karkaavat luostarista

ja elävät kauniissa talossa. Muut munkit jatkavat Juden hyväksikäyttöä, joten lapsi turvautuu ainoaan ei-väkivaltaiseen mieheen, joka hänen lähellään on. Jude pelkää, että munkit haluavat hankkiutua hänestä eroon, jolloin karkaaminen tuntuu ainoalta vaihtoehdolta. Veli Luke vetoaa 8-vuotiaan pojan tunteisiin: hän syöttää pojalle unelmia ja toivoa, lohduttaa, kiroaa muiden munkkien toimintaa sekä vakuuttaa poikaa siitä, kuinka paljon tästä pitää. Lopulta hän jopa alkaa syyllistämään poikaa siitä, ettei Jude välitä Lukesta tarpeeksi: ”I’m very sad today.’ [--] ‘You know how much I care for you, right? But lately I’ve been feeling that you don’t care for me.’” (Yanagihara 2015, 377).

Lopulta Veli Luke ottaa Juden mukaansa ja he karkaavat luostarista. Heillä on kuitenkin puutetta rahasta ja Jude tarjoutuu tekemään töitä. Eräänä päivänä Veli Luke palaa miehen kanssa, joka on luvannut maksaa pojalle hänen palveluksistaan: ” ‘You’re going to do what you always did with Father Gabriel and a couple of the brothers.’ [--] ‘It’ll be over so fast, I promise you. And you’re so good at it.’ ” (Yanagihara 2015, 398). Tästä lähtien Veli Luke tuo mukanaan miehiä ja pakottaa Juden harrastamaan seksiä heidän kanssaan rahaa vastaan. Lopulta Jude sekoaa laskuissa, jotka ylittävät hänen kuvittelemansa 40 tai 50 miehen määrän, eikä melkein siedä itseään, hävetessään sitä, mitä on tehnyt. 12-vuotiaana Jude on asiakkaiden mielestä liian vanhan näköinen, eikä asiakkaita löydy enää samalla lailla. Juden huolii entistä enemmän yksittäisten miesten sijasta rajusti käyttäytyvät ryhmät. Miehet osaavat olla kovakouraisia ja väkivaltaisia, sekä kantavat mukanaan tauteja, ja vaikka Luke yrittää suojella Judea molemmilta joutuu hän kokemaan niin väkivaltaa kuin kivuliaiden tautien oireita.

Ihmiskaupan uhreja liikutellaan ahkerasti, jotta heille ei avaudu mahdollisuuksia hakea apua tukiverkoston muodostamisen kautta (Jyrkinen & Penttinen 2017, 262). Näin toimii myös Veli Luke, hän ja Jude reissaavat ympäri maata pysähtyen satunnaisiin motelleihin. Judella ei ole mahdollisuutta luoda yhteyttä kehenkään muuhun kuin Veli Lukeen, joka vakuuttaa rakastavansa lasta. Hän saa Juden todella luulemaan, että haluaa hänen parastaan. Luke saa Juden myös harrastamaan seksiä itsensä kanssa, ovathan he ”rakastuneita”. Jude ei edes käsitä, onko häntä todella raiskattu vai ei, olihan hän suostunut tekemään töitä rahan takia.

Veli Luken motiivi Juden kauppaamiselle on ensisijaisesti raha, joka on ihmiskaupan keskeisin tekijä. Toisaalta Luke myös raiskaa ja seksuaalisesti häiritsee poikaa itse, joten myös omien seksuaalisten halujen tyydyttäminen motivoi häntä. Luke tuntuu ylläpitävän jonkinlaista harhakuvitelmaa siitä, että Jude rakastaa häntä ja haluaa maata hänen kanssaan; he ovat Veli Luken silmissä pariskunta ja menossa naimisiin Juden täytettyä 16 vuotta. Luke todella luulee Juden nauttivan seksin harrastamisesta asiakkaiden kanssa ja vakuuttaa hänen olevan hyvä siinä manipuloiden lasta kuvittelemaan, että hänen pitäisi nauttia asemastaan: ” ‘It’s okay to enjoy it,’ [--] ‘You like it, don’t you?’ [--] ‘You were made for this, Jude.’ [--] and as much as he hated it, he also knew that they were right. He was born for this.’” (Yanagihara 2015, 401), ” ‘I could tell you liked that one, am I right? Don’t deny it, Jude! I heard you enjoying yourself.’ ” (Yanagihara 2015, 420).

Luke on tyypillinen seksuaalirikollinen ihmiskaupan saralla, joka manipuloi uhriaan ja käyttää heitä hyväkseen jokaisella mahdollisella tavalla, ilman myötätuntoa. Hän tiedostaa teon vääryyden, sen todistaa hänen nopea itsemurhansa, heti kun poliisit löytävät hänet ja Juden. Luke käytti väärää nimeä rikollisen taustansa takia. Hän luultavasti piileskeli virkavallalta luostarissa, jossa lopulta iski silmänsä Judeen eikä voinut vastustaa kiusausta. Ihmiskauppa

pyörittävät ihmiset etsivät uhreikseen nimenomaan mahdollisimman heikkoja ja hankalassa asemassa olevia ihmisiä. Luke huomasi sen, miten muut munkit luostarissa pahoinpitelivät ja raiskasivat nuorta poikaa, joka oli jo ennestään heikossa asemassa ilman läheisiä ja varsinaista kotia. Jude oli täydellinen uhri Lukelle – heikko, kaltoin kohdeltu, epätoivoinen ja nuori.

Karatessaan poikakodista Jude päättelee, että ainoa tapa, jolla hän pääsisi eteenpäin karkureissullaan olisi pyytää kyytiä miehiltä ja maksaa niistä kehollaan. Vaikka hän omasta valinnastaan päättää ryhtyä prostituoiduksi, ei oikeastaan toista vaihtoehtoa koskaan ole: ”He was using himself to save himself.” (Yanagihara 2015, 545). Jane Anthonyn (2007) mukaan prostituution uhreja saatetaan herkästi syyttää ja samalla puolustaa prostituutiota sanomalla, että prostituoidut ovat itse valinneet polkunsa ja prostituutio on siten vapaa valinta. Ihmiset kuitenkin hakeutuvat prostituution pariin liki aina epätoivosta ja olosuhteiden pakosta, siitä saatu raha tuo lääkkeitä, katon pään päälle, vaatteita, ruokaa, hoitoa lapselle – prostituutiota ei siksi voi koskaan kutsua vapaaksi valinnaksi. (Anthony 2007, 416.) Huomioon on myös otettava, että Jude on tällöin 14-vuotias, eli alaikäinen – ja aikaisemmin mainitun määritelmän mukaan suostumusta seksiin ei ole, jos toinen osapuoli on lapsi, jolloin lapseen kajoaminen, tilanteesta huolimatta, on raiskaus (ks. Leskinen 2017, 209–210). Nämä seikat huomioon otettuna myös Juden prostituution aikana tapahtuneet seksuaaliset kanssakäymiset voi laskea raiskauksiksi.

Judella ei ole kotia, läheisiä, rahaa tai ylipäätään mitään tai ketään kehen turvautua. Vaikka Jude ansaitsi myymällä itseään hieman rahaa ruuan ja muun välttämättömän lisäksi, ei hän uskaltanut lopettaa. Jokainen aikuinen, johon tämä on luottanut, on vain hyväksikäyttänyt häntä. Jude oli tällöin vielä hyvin nuori ja poika olisi oletettavasti sijoitettu uudestaan jonkinlaiseen lastenkotiin. Kaikissa laitoksissa missä Jude on asunut, on häntä raiskattu ja pahoinpidelty, ymmärrettävästi hän ei halua palata sellaisiin oloihin. Jälleen osa asiakkaista kohdistavat Judea kohtaan väkivaltaa luoden kuolemanpelkoa, osa taas osoittaa moraalinsa puuttumista sanallisesti tiedostaen tilanteen kierouden: ”Sometimes they would talk to him – I have a son your age, they’d say [--] some of them were cruel to him; some of them made him fear he would be killed” (Yanagihara 2015, 545). Poikkeuksiakin löytyy, mutta harvoin:

[--] although the sex had been horrific, the man had been gentle with him afterward, had bought him a sandwich and a soda and had asked him real questions about himself and had listened carefully [-] when the next man was brutish, when he was violent and rough, he had wished he had gone with the other man. (Yanagihara 2015, 545–546.)

On hankala määritellä yhtä tietynlaista asiakasta, kun teoksessa esiintyy satoja. Heidän olemuksensa kuitenkin vaihtelevat suuresti, eikä tarkkaa kuvaa kestäen asiakkaasta anneta. Yksittäisiä havaintoja kuitenkin annetaan, esimerkiksi siitä, miten hiljaiset asiakkaat ovat usein kaikista julmimpia: ”He began preparing himself for the man to be cruel; the quiet ones always were.” (Yanagihara 2015, 548). Ylipäätään kuitenkin vaikuttaa siltä, että suurin osa on prostituution saralla ns. tapa-asiakkaita, jotka käyttävät prostituution tarjoamia palveluita säännöllisesti, tiedostamatta tekonsa vääryyttä tai jättäen sen huomiotta (Jyrkinen & Penttinen 2017, 259). Asiakkaat eivät mitä ilmeisimmin koe raiskausta, lapsen kanssa tehtyä seksuaalista kanssakäymistä, vääräksi. Erityisesti miehet, jotka ottavat puheeksi omat, saman ikäiset lapsensa tiedostavat uhrinsa iän ja huonon aseman, verraten Judea heidän omaan, saman

ikäiseen, oletettavasti aivan eri tilanteessa elävään lapseensa. Miesporukoiden, joiden kuvaillaan olevan erityisen väkivaltaisia, voidaan olettaa ryhtyvän tekoihin vain toisen alistamisen ja kontrolloimisen halusta.

3.3 Tohtori Traylor ja kidnappaus

14-vuotiaana, lähellä Philadelphiää, Jude sairastuu vakavasti, oletettavasti asiakkaaltaan saamaansa seksitautiin. Hän herää kuumehoureissaan auton takapenkiltä, sen jälkeen sohvalta vieraasta talosta. Siellä tuntematon mies antaa Judelle ruokaa ja tarjoaa hänelle lääkkeitä sairauden parantamiseksi. Mies vie Juden makuuhuoneeseen, jossa hän saa levätä, mutta kieltäytyy seksistä todeten, että Juden pitää parantua ensin. Mies kertoo olevansa psykiatri nimeltään tohtori Traylor. Vaikka mies vaikuttaa auttavan Judea, hän selkeästi kuitenkin kokee olevansa korkeammassa asemassa kuin poika; hän kyseenalaistaa miksi Jude on prostituoitu, jos ei nauti siitä, eikä esimerkiksi anna Juden koskea ruoka-aineksiin, sillä hän on kipeä, eikä sairas ihminen voi koskea hänen ruokaansa. Heti kymmenentenä päivänä, jolloin antibiootit ovat ohjeiden mukaan tehneet tehtävänsä, tohtori Traylor tulee Juden huoneeseen ja pakottaa Juden seksiin väkivallalla uhaten. Raiskaukset jatkuvat päivittäin, sillä miehen mukaan Juden täytyy maksaa takaisin hänelle suotu 10 päivän hoito. Juden yrittäessä karata ensimmäistä kertaa mies pahoinpitelee Juden vyötä ja nyrkkejään käyttäen. Tämän jälkeen fyysisestä väkivallasta tulee säännöllistä ja raiskauksista yhä julmempia:

As he feared, the sex also got worse, and he was made to do things that he was never able to talk about, not to anyone, not even to himself, and again, although it wasn't always terrifying, it was often enough so that he lived in the constant half daze of fear, so that he knew that he would die in Dr. Traylor's house. (Yanagihara 2015, 557.)

Eräänä päivänä, noin kolme tai neljä kuukautta kidnappauksen jälkeen tohtori Traylor kuitenkin toteaa Juden ällöttävän häntä ja että hän haluaa Juden lähtevän – hänen tavallaan. Muutaman päivän päästä tohtori Traylor herättää Juden keskellä yötä ja pakottaa hänet autonsa takakonttiin. Hän ajaa tyhjälle pellolle, jossa hän vapauttaa Juden ja käskää tämän juosta. Tohtori Traylor ajaa hänen perässään autolla. Lopulta Juden voimat loppuvat eikä hän jaksa enää juosta, auto tönnii häntä eteenpäin, kunnes hän viimeistä kertaa kaatuu, eikä kykene enää nousemaan ylös. Tohtori Traylor ajaa Juden ylitse, joka lopulta aiheuttaa vakavia hermovaurioita hänen selkärankaansa – taaten, ettei Jude pysty juoksemaan enää koskaan.

Miehen motiivit eivät ole selkeät, mutta oletettavasti taustalla on sadistinen halu kontrolloida toista ihmistä. Tohtori Traylor parantaa Juden, mutta vain siksi, että voisi käyttää tätä hyväkseen. On selvää, että mies on etsinyt kaduilta nuorta, heikkoa prostituotua, jota voi erityisen helposti käyttää hyväkseen. Jude on täydellinen uhri – nuori, sairas ja jo ennestään alistettu lapsi. Erityisen sadistisena näyttäytyy pellolla tapahtunut välikohtaus, jossa hän selkeästi haluaa kostaa Judelle tämän karkausyritykset. Hän nauttii siitä, kun toinen pelkää henkensä edestä: tohtori Traylor himoaa erityisesti toisen kärsimyksen todistamista lähietäisyydeltä.

Tohtori Traylor ei todellisuudessa aikonut koskaan päästää Judea vapaaksi tai auttaa tätä pääsemään pois kadulta, vaan nautti itse nuoren pojan nöyryyttämisestä, raiskaamisesta ja pahoinpitelemisestä – mutta ennen kaikkea hänen alistamisestaan. Kylvämällä pieniä toivon kipinöitä muun muassa ruuan ja keskustelun avulla, vain riistääkseen ne, pysyy tohtori Traylor absoluuttisessa vallassa ja uhrin ahdinko on erityisen selkeää. Tohtori Traylor on väittämänsä mukaan lääkäri, eli hyvässä työssä ja hyvässä asemassa yhteiskunnassa. Mies kuitenkin kidnappaa lapsen, raiskaa, hakkaa ja nöyryyttää tätä, sekä aikoi päästä tästä eroon murhaamalla tämän. Hän ei sovi väkivaltaisen miehen ulkoiseen muottiin, ollessaan tavallisen näköinen, keski-ikäinen, hyvin menestyvä mies. Toisaalta myös miehen motiivit ovat poikkeavan sadistiset ja pahantahtoiset, eikä väkivalta ole spontaania, vaan suunniteltua, harkittua ja erityisen häijyä.

3.4 Caleb ja lähisuhdeväkivalta

Jude tapaa aikuisiällä Calebin, 49-vuotiaan, lakikoulun käyneen toimitusjohtajan. Heti ensisuudelman kohdalla Jude tuntee itsensä vaivaantuneeksi, sillä ei osaa suudella ilman, että muistaa veli Luken, eivätkä traumat jätä häntä rauhaan koko suhteen aikana. Suhde ei ole missään vaiheessa toimiva. Heti alusta alkaen Jude ei ole varma mitä tuntee, eikä kolmen kuukauden jälkeen tiedä pitääkö Caleb hänestä ollenkaan. Tähän epävarmuuteen vaikuttaa erityisesti miehen puheet ja eleet: "[--] there are times when he catches Caleb looking at him with an expression that borders on disgust. 'You're really handsome,' [--] 'But –' And although he didn't finish, he could sense what Caleb wanted to say: But something's wrong. But you still repel me." (Yanagihara 2015, 318).

Caleb inhoaa Juden ontuvaa kävelyä, joka johtuu hänen vammastaan. Sitäkin enemmän hän vihaa sitä, kun Jude käyttää pyörätuolia, jopa kehottaen tätä välttämään sen käyttöä. Tämä emotionaalinen väkivalta eskaloituu ja ensimmäinen lyönti, jonka Jude saa, liittyy nimenomaan hänen kävelyynsä. Caleb on jo ennestään pahalla päällä ja raivostuu nähdessään Juden: "Yeah – you look like Frankenstein's monster." "[--] 'Well, stop it. It looks ridiculous.'" (Yanagihara 2015, 323). Ojentaessaan ruokaa miehelle Jude kuitenkin kompastuu ja pudottaa kulhon, joka hajoaa ja leviää matolle, jolloin Calebilla napsahtaa: "[--] Caleb didn't say anything, just whirled around and struck him with the back of his hand, and he had fallen back, his head bouncing against the carpeted floor. [--] 'Get out; I can't look at you right now.'" (Yanagihara 2015, 324.)

Caleb ja Jude harrastavat seksiä säännöllisesti, vaikka Jude ei siitä nauti. On epäselvää, tapahtuuko suhteessa myös raiskauksia, mutta selkeästi kaikki seksi ei aina ole Juden puolelta suostumuksellista, vaan hän jopa pelkää hetkiä, jolloin Caleb haluaa seksiä: "[--] and Caleb doesn't make him have sex, and he sleeps deeply, better than he has in weeks." (Yanagihara 2015, 327). Caleb hakkaa häntä säännöllisesti, mutta Jude anteeksi antaa hänet aina, uskoen, ettei ansaitse ketään parempaa. Caleb kuitenkin raivostuu jälleen, kun Juden jalat eivät toimi. Caleb pakottaa Juden kävelemään, tuomaan itse lautasensa tiskattavaksi. Jude pudottaa lautasen ja anelee Calebia säästämään hänet, mutta turhaan. Jude huomaa kuinka mies muuttuu

hänen edessään hirviöksi: ”But Caleb, he knows, is no longer human. He is a wolf, he is a coyote. He is muscle and rage. And he is nothing to Caleb, he is prey, he is disposable.” (Yanagihara 2015, 329.) Jude herää tajuttomana lattialta, tyhjästä talosta, alavartalo paljaana ja joka paikka särkien. On selvää, että Caleb raiskasi ja pahoinpiteli Juden raivon vallassa.

Julmin pahoinpitely tapahtuu kuitenkin vasta tämän jälkeen, kun pari ei varsinaisesti ole enää yhdessä. Caleb tunkeutuu Juden asuntoon, hakkaa Juden ja riisuu tämän väkivalloin alastomaksi. Hän raahaa Juden alas portaita sekä heittää hänet kadulle pakottaen tämän anelemaan anteeksiantoa alasti kylmässä sateessa. Lopulta Caleb raahaa Juden takaisin asuntoon, hakkaa ja potkii tätä niin että Jude oksentaa ja on lähellä menettää tajuntansa. Lopulta Caleb potkaisee Juden hylättyyn hätärappuun, jonne jättää tämän tajuttomana. Seurauksena Judella on murtunut ranne ja häntäluu sekä neljä kylkiluuta, irronneita hampaita, yhteen turvonneet silmät, piiskaamisesta syntyneitä haavoja ja pahoja mustelmia ympäri kehoa.

Caleb on kiehtova väkivallantekijä. Hän lähestyy Judea ja viettelee tämän, mutta tuntuu kuitenkin inhoavan tätä. Onkin todennäköistä, että Caleb etsi rinnalleen miestä, jota voisi nöyryyttää ja pahoinpidellä, esimerkiksi nostattaakseen omaa itsetuntoaan. Toisaalta taas Jude ei näytä ulkoisesti heikolta mieheltä; hän on komea, menestynyt ja pidetty. Kenties Juden raajarikkoisuuden paljastuessa Caleb in motiivit ylläpitää suhdetta muuttuvat – aito yritys löytää rakkautta ja lempeä muuttuu heikon ja vammaisen ihmisen alistamiseksi. Kukaan ei pakota Calebia jäämään Juden luokse tai olemaan tämän kanssa, mutta hän ei lähde, vaikka ei erityisesti miehestä pidä. Kenties väkivalta ruokkii Caleb in itsetuntoa enemmän kuin rakkaus.

Motiivit tuntuvat olevan hyvin sadistiset. Tätä korostaa erityisesti se, miten hän pakottaa Juden kävelemään, vaikka tietää, että se on kivuliasta Judelle. Kohtauksessa, jossa Jude pudottaa lautasensa kompuroidessaan kohti Calebia, voidaan todeta, että Caleb odottaa Juden rikkovan lautasen, jotta hän saa syyn aloittaa pahoinpitely. Caleb ei kuitenkaan ulkoisesti tai käytökseltään näytä väkivaltaiselta mieheltä, hän on menestyvä, avoimesti homo mies, eikä hän sovi muottiin. Hän sopii kuitenkin motiiviansa puolesta muiden väkivaltaisten miesten joukkoon – hän haluaa olla valta-asemassa ja siten korostaa miehisyttään. Caleb tietää olevansa fyysisesti ja osittain jopa henkisesti heikommassa asemassa olevan miehen kanssa, ja nauttii siitä, että saa korostaa valta-asemaa väkivallan ja nöyryytyksen avulla. Kaikista pahimman pahoinpitelyn yhteydessä tämä on erityisen selvää, sillä Caleb käyttää väkivallassa apuna erityisesti Juden avuttomuutta. Raahatessaan tämän kadulle ja hylätessään tämän paikkaan, mistä hän ei omin avuin pääse pois hän pystyy korostaa ylivaltaansa; sitä miten paljon huonompi Jude on ja kuinka absoluuttisessa kontrollissa Caleb on. Ilman Calebia Jude ei ole mitään ja sen hän tekee selväksi, jopa vaatien Judea sanoittamaan tämän ja anelemaan anteeksiantoa. Homomiesten välinen parisuhdeväkivalta, kuten aiemmin todettu, kumpuaa usein nimenomaan valta-asetelmista ja molempien miehien tarpeesta olla kontrollissa – mutta tässä asetelmassa ei Jude missään vaiheessa yritä edes olla parisuhteen dominoiva osapuoli. Kenties Caleb in väkivaltaisuutta nimenomaan kiihdyttää toisen vallasta jättäytyminen, jolloin alistaminen on entistä helpompaa.

3.5 Erot ja yhtäläisyydet

Voidaan todeta, että väkivallantekijät luovat kuvan miehestä, joka ei pysty pidättelemään omia seksuaalisia halujaan tai väkivaltaisia puoliaan, eikä voi olla käyttämättä hyväksi avutonta. Erityisesti luostarissa ja poikakodissa tapahtunut väkivalta vahvistaa kuvaa lapsia saalistavasta miehestä, joka käyttää hyväkseen valta-asemaansa. Luostarin munkit tietävät olevansa Juden ainoa turva, mutta ohittavat oman luottamuksellisen asemansa vain toteuttaakseen perverssejä unelmiaan. Poikakodissa olleet ohjaajat puolestaan osittain tiesivät Juden menneisyydestä, siitä kuinka häntä ennen oli pahoinpidelty ja hyväksikäytetty, mutta käyttivät tätä tietoa hyväkseen, eivät hyvään. Samalla tavalla toimii myös tohtori Traylor, joka auttaa Judea vain hyötyäkseen tästä sen jälkeen. Hän kidnappaa tajuttoman, sairaan, nuoren prostituoidun kadulta, joka on helpoin mahdollinen uhri, jonka avulla mies pystyy toteuttamaan sairaita halujaan. Hän pidättelee halujaan vain niin kauan, että uhri paranee, jonka jälkeen raiskaa ja pahoinpitelee tätä jatkuvasti ja kerta kerralta julmemmin. Caleb sen sijaan tuntuu nauttivan kumppaninsa alistamisesta eikä siedä toisen heikkouksia; sen sijaan, että hän tukisi kumppaniaan Caleb syyllistää häntä käyttäen niitä tekosyinä väkivallalleen. Caleb, muista poiketen, ei tunnu osaavan kontrolloida seksuaalisten halujen sijaan raivoaan, joka purkautuu silmittömänä väkivaltana, jota Jude kuvaa muodonmuutokseksi, jolloin mies hänen edessään muuttuu hirviöksi, joka haluaa raadella tämän. Yksi teko kuitenkin erottaa Calebin muista väkivallantekijöistä – hän on ainoa, joka edes yrittää pahoitella tekojaan. Toisaalta on todennäköistä, ettei mies oikeasti tunne syyllisyyttä teoistaan, vaan esittää katuvansa vain pitääkseen Juden yhä itsellään, eli myös anteeksi pyytäminen on todellisuudessa kontrollointia.

Maskuliinisuutta esiintyy teoksessa monin eri tavoin. Munkit luostarissa edustavat erilaista miestä, joka on omistanut elämänsä jumalalle eikä toteuta maskuliinisuutta tyypillisin tavoin. Maskuliinista toiminta-, pukeutumis- ja puhetapaa ei ole, sivistynyt kieli, hienostunut ulosanti, väkivallasta ja seksuaalisesta toiminnasta pidättyminen sekä määrättyyn kaapuun pukeutuminen vie pois kaikki ulkoiset maskuliinisuuden merkit. Munkit eivät tavoittele valta-asemaa yhteiskunnassa, vaan keskittyvät palvelemaan jumalaansa. Väkivalta kumpuaa lähes aina maskuliinisuuden kulttuurin negatiivisista vaikutuksista (Kaufman 2007, 38), mutta munkkien kohdalla sellaista kulttuuria ei samalla tavalla ylläpidetä. Siitä herääkin kysymys, johtuuko munkkien väkivalta kenties tämän toisenlaisen roolin tuomista paineista, vai seksistä ja muista synneistä pidättäytymisestä. Molemmat voivat aiheuttaa turhautumisen tunteita, jotka lopulta saattavat purkautua väkivaltaisena ja äärimmäisenä seksuaalisena käytöksenä.

Caleb edustaa menestyvää ja komeaa miestä, joka kuuluu vähemmistöön seksuaalisuutensa puolesta. Vaikka homoseksuaalisuus ei luo täysin samanlaisia raameja maskuliinisuudelle, sopii Calebin vallan himoitseminen maskuliinisuuden muottiin. Hän pyrkii olemaan yhteiskunnassa arvostettu ja korkeaan asemaan asetettu mies, kuten maskuliinisen miehen kuuluu. Veli Luken maskuliinisuutta on sen sijaan vaikea arvioida, sillä näemme hänet enimmäkseen epätoivoisen lapsen silmin. Hän on kuitenkin mies, jolla on kattava rikoshistoria, joka omalta osaltaan ruokkii maskuliinisuuden kuvaa – väkivalta ja valmius toimintaan on osa miehen maskuliinisia piirteitä. Toisaalta Veli Luke ei ole hyvässä yhteiskunnallisessa asemassa, eikä tunnu tätä erityisesti tavoittelevankaan, toisin kuin Caleb. Tohtori Traylorin voidaan todeta

olevan poikkeava yksilö yleisesti yhteiskunnassamme. Omien sanojensa mukaan hyvässä asemassa oleva mies, joka haluaa kidnapata ja kiduttaa lapsia. Teoissa on kyse äärimmäisestä vallankäytöstä, joka tuo hänelle mielihyvää.

Kaikista kiehtovimman representaation miehestä antaa kuitenkin Jude, joka ulkoisesti elää kuuluisaa amerikkalaista unelmaa. Jude on kuitenkin hyvin erilainen kuin tyypillinen maskuliininen mies; epäitsevarma, kaunis, sisäisesti kovissa kivuissa, puoliksi rampa sekä seksuaalisuudeltaan ei ainakaan hetero. Hän ei tuo esille heikkouksiaan maailmalle, jonka myötä häntä yleisesti ihaillaan menestyksen ja ulkonäön takia. Seksuaalisuudesta hän ei ole varma, mutta seksuaalisesti kykene suoriutumaan, kuten maskuliinisen miehen pitäisi. Väkivaltaan hän ei ikinä ryhtyisi, paitsi itseään kohtaan, kun itseinho purkautuu viiltelynä. Vaikka itseinho on miehille yleinen motiivi itsetuhoisuuden takana (Jokinen 2000, 43) ei Juden inho liity maskuliinisuuteen vaan kaltoinkohdeltuun kehoon ja mieleen. Jude ei oikeastaan edes kaipaa menestystä, vaikka päätyy huipulle. Valta-asemaan hän ei pyri, vaan jättäytyy melkein jokaisessa tilanteessa taustalle ja joukon pohjalle. Ainoa asia, josta hän haluaisi saada täyden kontrollin, on hänen oma kehonsa ja mielensä, mihin ei kuitenkaan menneisyytensä takia pysty epätoivoisista yrityksistä, esimerkiksi viiltelystä, huolimatta. Jude edustaa erilaista miestä, jota ihaillaan, vaikka hän ei ole kuten maskuliinisen miehen kuuluisi olla.

Huomionarvoista on myös väkivallan kuvailun yksityiskohtaisuus. Mitä nuorempana tilanne on sattunut, sitä vähemmän väkivallan tarkkaa kuvailua on. Yksityiskohdat lisääntyvät kerronnassa ajan myötä. Lapsena sattuneita tapahtumia luostarissa ja Veli Luken kanssa kuvaillaan vähemmän kuin 14-vuotiaana ja vanhempana tapahtunutta väkivaltaa. Eniten kuvailua suoranaista väkivallasta saadaan aikuisiällä sattuneesta väkivallasta. Uskon tämän olevan tietoinen valinta, jolla säästetään lukijaa rankimmilta kohtauksilta, joiden uhrina on erityisen nuori lapsi. Toisaalta tämä jättää varaa tulkinnalle – se kuinka kamalia asioita lukijana voi kuvitella lapselle tapahtuneen vaihtelee yksilöittäin, kuten kaikki muutkin tulkinnat. Ennen väkivaltatilanteista suoraan kertomista tapahtumista vihjaillaan, joten lukija alkaa luomaan päässään erilaisia skenaarioita siitä, mitä Judelle on saattanut tapahtua. Tässäkin lukijan yksilöllisyys on suuressa roolissa, mutta oman kokemukseni mukaan väkivaltaisten tapahtumien laajuus ja raakuus yllättää kaikesta huolimatta. Väkivallan kuvaukset ovat tulkintani mukaan suunniteltu järkyttämään kerta toisensa jälkeen, antaen enemmän ymmärrystä Juden kamppailusta ja toisaalta herättäen pohdintaa maailman, erityisesti tiettyjen miesten, pahuudesta. Tarinan lopussa, kaiken kamalan luettuani, Juden itsemurha ei tuntunutkaan niin radikaalilta, tai edes väärältä, ratkaisulta.

Kaikkia väkivallantilanteita ja -tekijöitä yhdistää yksi erittäin merkittävä asia – valta. Jokaisessa tilanteessa kyse on vallan saamisesta tai ylläpitämisestä. Uhri on jokaisessa tilanteessa tekijää heikompi ja jokaisessa teossa konkretisoituu se, miten heikompa osapuolta alistetaan ja omaa auktoriteettia, kontrollia vahvistetaan. Etenkin tilanteissa, missä uhri on lapsi ja tekijä aikuinen, on tekijän helppo kontrolloida ja vahvistaa fyysisyyden kautta omaa asemaansa. Väkivalta on yksinkertainen ja helppo tapa saavuttaa valta-asema ja nostattaa omaa maskuliinisuuttaan. Väkivaltaa ei voi tutkia ilman vallan näkökulmaa, ja tutkimukseni vahvisti tätä väitettä. *A Little Life* teoksessa esiintyvissä väkivaltatilanteissa on aina keskeisessä roolissa valta.

4 PÄÄTÄNTÖ

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelin *A Little Life* -teoksen väkivallan kuvauksia, niihin sisältyviä valtasuhteita ja niiden luomaa kuvaa miehestä. Nojasin miestutkimukseen ja väkivaltatutkimukseen, jotka loivat teoreettisen viitekehyksen tutkimukselleni. Analysoin väkivaltaa kriittisen temaattisen luennan keinoin mieheyden näkökulmasta, sekä mieheyttä ja maskuliinisuutta väkivallan kautta. Käsittelin erikseen luotetun aikuisen lapsen kohdistamaa väkivaltaa, ihmiskaupan ja prostituution yhteydessä tapahtuvaa väkivaltaa, kidnappauksen yhteydessä esiintyvää väkivaltaa ja homosuhteessa esiintyvää lähisuhdeväkivaltaa. Lopuksi vertailin tekijöitä ja tilanteita toisiinsa, analysoiden tekijöiden ja uhrin luomaa kuvaa miehestä, erityisesti maskuliinisuuden näkökulmasta. Esitin kolme tutkimuskysymystä. Käyn seuraavaksi läpi niihin löytämäni vastaukset.

Ensimmäinen tutkimuskysymys tutkii teosta laajasti: millaisia väkivallan kuvauksia kirjassa esiintyy ja millaisia merkityksiä ne luovat. Romaanissa esiintyy hyvin laajasti erilaisia väkivallan kuvauksia; seksuaalista, fyysistä, psyykkistä, itseen kohdistuvaa, lapsiin kohdistuvaa sekä vapauden riistoon liittyvää väkivaltaa. Kuvausten yksityiskohtaisuus vaihtelee uhrin iän mukaan, kuvailu on tarkempaa Juden ollessa vanhempi. Väkivallan kuvaukset järkyttävät ja luovat kuvaa miehestä, joka osaa olla erittäin julma, häikäilemätön ja väkivaltainen, useimmiten tunteakseen olevansa vallassa. Ne todistavat, miten ihannoimamme mieskuva voi aiheuttaa ja ylläpitää väkivaltaista käytöstä. Toisaalta ne myös kasvattavat ymmärrystä Juden itseinhon ja epätoivoisen itsetuhoisuuden suhteen. *A Little Life* kertoo rankan totuuden väkivallan tuhoisista seurauksista – se voi rikkoa ihmisen kehon, mielen ja sielun.

Toinen tutkimuskysymys pureutui erityisesti vallan merkitykseen ja siihen, millaisia valtasuhteita väkivaltatilanteissa esiintyy. Yksi merkittävimpiä havaintojani oli, kuinka merkittävässä roolissa valtasuhteet ovat väkivaltatilanteissa. Jokaisessa asetelmassa tekijä hakee väkivaltansa avulla valtaa ja absoluuttisen kontrollin tunnetta. Toisaalta tilanteissa tekijä oli jo ennestään valta-asemassa. Luostarin munkit ja poikakodin ohjaajat ovat aikuisia tilanteessa, missä heidän uhrinsa on nuori, viaton ja niin fyysisesti kuin henkisesti heitä heikommassa asemassa. Veli Luke hyväksikäyttää vaikeassa tilanteessa olevaa lasta omien rahallisten ja seksuaalisten tarpeidensa tyydyttämiseen. Jude on kaikissa kolmessa tilanteessa

täysin tekijän armoilla; hänellä ei ollut mitään muutakaan paikkaa, minne mennä tai ketään ulkopuolista aikuista, keneltä pyytää apua. Juden palveluita ostavat miehet pystyvät tekemään rikkinäiselle ja heikolle lapselle mitä haluavat, ilman minkäänlaisia seurauksia. Samoin toimii tohtori Traylor, joka määrätietoisesti etsii uhrikseen mahdollisimman heikon ihmisen, alistaakseen tätä niin julmasti kun pystyy. Caleb kääntää rakkautensa vihaksi, jonka purkaa kumppaniinsa estoitta ja nauttii siitä, kun saa todistaa oman ylemmyytensä ja kontrolloida toista.

Viimeisenä esitin kysymyksen siitä, miten teoksen väkivallan kuvaukset representoivat miestä, niin uhrina kuin tekijänä. Maskuliinisuuden representaatiot poikkeavat jonkin verran toisistaan, mutta tekijät maalaavat karua kuvaa maskuliinisuuden väkivaltaisista piirteistä. Veli Luke ja Caleb edustavat kahta eri miesryhmää; rikollista ja menestynyttä. Molemmat ajautuvat kuitenkin väkivaltaisiin tekoihin. Veli Luken tekojen taustalla lienee kuitenkin suurimpana motiivina raha ja kieroutunut halu sekaantua lapsiin, kun taas Caleb pyrkii saamaan mielihyvää toisen kontrolloimisesta. Tohtori Traylorin toimia ei voi kuvailla muuksi kuin julmaksi, mutta maskuliinisuudelle tyypillinen vallan ja kontrollin tarve on hänenkin tekojensa taustalla. Luostarin munkit eivät ole tyypillisiä maskuliinisia miehiä, mutta heidän kohdallaan tyypillisen miehisen käytöksen peitteleminen saattaa olla väkivaltaisen käytöksen taustalla. Poikkeavin mies on kuitenkin Jude itse, joka joutuu koko elämänsä muiden miesten uhriksi ja alistetuksi. Häntä kuitenkin ihaillaan aikuisiällä, erityisesti kauniiden piirteiden ja yhteiskunnallisen aseman takia. Jude itse ei kuitenkaan, teoksessa esiintyvien väkivallan tekijöiden lailla, himoitse valtaa. Ainoa valta, jota hän kaipaa liittyy hänen oman kehonsa ja mielensä hallintaan, johon pyrkiessään kohdistaa väkivaltaa vain itseään kohtaan. Vaikka hän ei sovi maskuliinisen miehen muottiin edustaa hän ulkopuolisten silmissä miestä, josta kannattaa ottaa mallia.

A Little Life -teosta voisi tutkia jatkossa väkivalta- ja miestutkimuksen keinoin vielä enemmän. Vaikka itsetuhoisuuteen en tämän tutkimuksen aikana pystynyt pituusrajoitteiden takia pureutumaan, heräsi minussa kysymyksiä siihen liittyen, esimerkiksi miten Juden kokema väkivalta itsetuhoisuuteen vaikuttaa ja toisaalta, miten se eroaa yhteiskuntamme miesten itsetuhoisesta käytöksestä. Jos ja kun kirjasta ilmestyy elokuva-adaptaatio olisi erittäin myös kiehtovaa tutkia väkivaltaisten sanallisten kuvausten siirtämistä audiovisuaalisesti valkokankaalle ja miten niihin sisältyvät merkitykset silloin muuttuvat. Tämäkin tutkielma kuitenkin tarjosi uusia näkökulmia teokseen ja sen laajaan väkivaltaiseen sisältöön. Tutkimukseni tuo esille teoksessa ilmenneen kuvan väkivaltaisesta miehestä ja väkivallan musertaneesta miehestä, paljastaen, mikä maskuliinisen miehyuden merkitys voi äärimäisissä väkivaltatilanteissa olla. Maskuliinisuuden ihannointi voi johtaa jatkuvaan tarpeeseen pyrkiä valta-asemaan, jonka saavuttaa helposti turvautumalla vallan veljeen, eli väkivaltaan.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

Yanagihara, Hanya 2015. *A Little Life*. New York: Doubleday.

Tutkimuskirjallisuus

Aho, Timo, Jiri Nieminen & Arttu Salo 2021. Johdanto: metodologisia huomioita miesten sukupuolitietoiseen tutkimiseen. Teoksessa *Miestutkimuksen metodologiaa*. Toim. Timo Aho, Jiri Nieminen & Arttu Salo. Tampere: Vastapaino.

Anthony, Jane 2007. Prostitution as “Choice”. Teoksessa *Gender Violence – Interdisciplinary Perspectives*. Toim. L.L. O’Toole, J.R. Schiffman & M.L. Kiter Edwards. New York: New York University Press, 415–418.

Bendrat, Anna 2020. Transitioning the Edges of Multiple Text Worlds: A Cognitive Processing Path from Textuality to Texture in Hanya Yanagihara’s *A Little Life*. *Polish journal for American Studies* 14, 243–269.

Cossins, Annie 2007. Men, Masculinity and Child Sexual Abuse – A Sex and Gender Question. Teoksessa *Gender Violence – Interdisciplinary Perspectives*. Toim. Laura L. O’Toole, Jessica R. Schiffman & Margie L. Kiter Edwards. New York: New York University Press, 333–341.

Cruz, J. Michael 2000. Gay Male Domestic Violence and the Pursuit of Masculinity. Teoksessa *Gay Masculinities*. Toim. Peter M. Nardi. California: Sage Publications, 66–82.

Davies, Michelle, Jennifer Gilston & Paul Rogers 2012. Examining the Relationship Between Male Rape Myth Acceptance, Female Rape Myth Acceptance, Victim Blame, Homophobia, Gender Roles, and Ambivalent Sexism. *Journal of Interpersonal Violence* 27(14), 2807–2823.

Delaney, Brigid 2016. A Little Life: Why everyone should read this modern-day classic. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/books/2016/jan/20/a-little-life-why-everyone-should-read-this-modern-day-classic> (20.1.2023).

Grönfors, Martti 1994. Miehin kulttuuri ja väkivalta. Teoksessa *Miestä rakennetaan – Maskuliinisuuksia puretaan*. Toim. Jorma Sipilä & Arto Tiihonen. Tampere: Vastapaino, 63–76.

Jokinen, Arto 2000. *Panssaroitu maskuliinisuus – mies, väkivalta ja kulttuuri*. Tampere: Tampere University Press.

Jyrkinen, Marjut & Elina Penttinen 2017. Organisoitunut prostituutio ja seksikauppa. Teoksessa *Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Toim.

- Johanna Niemi, Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia. Tampere: Vastapaino, 250–266.
- Karkulehto, Sanna 2011. *Seksin mediamarkkinat*. Helsinki: Gaudeamus.
- Karkulehto, Sanna & Leena-Maija Rossi 2017. Johdanto: Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa – sukupuolen ja väkivallan risteyksessä. Teoksessa *Sukupuoli ja väkivalta – Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa*. Toim. Sanna Karkulehto & Leena-Maija Rossi. Helsinki: SKS, 9–26.
- Kaufman, Michael 2007. The Construction of Masculinity and the Triad of Men’s Violence. Teoksessa *Gender Violence – Interdisciplinary Perspectives*. Toim. Laura L. O’Toole, Jessica R. Schiffman & Margie L. Kiter Edwards. New York: New York University Press, 33–55.
- Kellerman, Jonas 2020. Witnessing Trauma in Hanya Yanagihara’s *A Little Life*. *Critique* 62(3), 334–346.
- Kimmel, Michael 2007. Contextualizing Men’s Violence. Teoksessa *Gender Violence – Interdisciplinary Perspectives*. Toim. Laura L. O’Toole, Jessica R. Schiffman & Margie L. Kiter Edwards. New York: New York University Press, 99–110.
- Koiranen, Sara 2020. *Traumaattinen minä uusliberalistisessa narratiivissa Hanya Yanagiharán romaanissa A Little Life*. Yleisen kirjallisuustieteen Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto.
- Leskinen, Minni 2017. Raiskaus 2010-luvulla. Teoksessa *Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Toim. Johanna Niemi, Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia. Tampere: Vastapaino, 194–213.
- Liukkonen, Marjo 1994. Intohimorikoksen anatomia. Teoksessa *Miestä rakennetaan – Maskuliinisuuksia puretaan*. Toim. Jorma Sipilä & Arto Tiihonen. Tampere: Vastapaino, 37–48.
- Michaud, Jon 2015 The Subversive Brilliance of “A Little Life”. *The New Yorker*. <https://www.newyorker.com/books/page-turner/the-subversive-brilliance-of-a-little-life> (20.1.2023).
- Niemi, Johanna, Heidi Kainulainen & Päivi Honkatukia 2017. Johdanto. Teoksessa *Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Toim. Johanna Niemi, Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia Tampere: Vastapaino, 11–19.
- Nieminen, Jiri 2013. *Hegemonisesta maskuliinisuudesta miesten moneuteen : kriittisen miestutkimuksen mahdollistuminen valtio-opillisessa ajattelussa*. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- O’Toole Laura L., Jessica R. Schiffman & Margie L. Kiter Edwards 2007. Preface: Conceptualizing Gender Violence. Teoksessa *Gender Violence – Interdisciplinary*

Perspectives. Toim. Laura L. O’Toole, Jessica R. Schiffman & Margie L. Kiter Edwards. New York: New York University Press, xi–xiv.

Sanday, Peggy Reeves 2007. A Socio-Cultural Context of Rape – A Cross-Cultural Study. Teoksessa *Gender Violence – Interdisciplinary Perspectives*. Toim. Laura L. O’Toole, Jessica R. Schiffman & Margie L. Kiter Edwards. New York: New York University Press, 56–71.

Sipilä, Jorma 1994. Miestutkimus – säröjä hegemonisessa maskuliinisuudessa. Teoksessa *Miestä rakennetaan – Maskuliinisuuksia puretaan*. Toim. Jorma Sipilä & Arto Tiihonen. Tampere: Vastapaino, 17–33.

Supinen, Miina 2022. Hanya Yanagiharan suurromaani on vaikuttava mutta uuvuttava kuvaus vaihtoehtoisesta Amerikasta. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009124079.html> (20.1.2023).

Özmen, Cansu 2022. Generic hybridity in Hanya Yanagihara’s *A Little Life*. *Journal of Gender Studies*. 1–12.